

Reikminių tyrimų temų pasiūlymai

PASIŪLYMAS DĖL REIKMINIŲ TYRIMŲ TEMOS

1. DUOMENYS APIE PATEIKĖJĄ	
1.1. Institucijos pavadinimas	Užsienio reikalų ministerija
1.2. Institucijos atstovas, įgaliotas spręsti su teikiamu temos pasiūlymu susijusius klausimus:	
pareigos	LR užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktorė
vardas	Lina
pavardė	Žukauskaitė
telefonas	+370 5 259 2201
el. paštas	lina.zukauskaite@urm.lt

2. TEMOS PASIŪLYMO APRAŠYMAS

2.1. Temos pavadinimas	
Lietuvos diaspora: kiek jos yra ir kaip plačiai ji pasklidusi pasaulyje?	
2.3. Tyrimų trukmė	
Tyrimų, reikalingų problemai išspręsti, trukmė	18 mėn.
2.5. Temos (problemos) svarba valstybei ir visuomenei	
<i>Aprašoma sprendžiama problema, nurodomos esminės jos priežastys, jei reikia, palyginant Lietuvos padėtį aptariamam klausimui su kitomis Europos Sąjungos valstybės narėmis, pateikiama informacija apie institucijos praktikoje kylančių problemų mastą, situacijos analizė; vadovaujantis turimais įrodymais ir duomenimis (kiekybiniais rodikliais) pagrindžiamas problemos aktualumas ir realus mokslu grįstų sprendimų poreikis (ne daugiau kaip 4000 spaudos ženklų)</i>	

Šiuo tyrimu būtų sprendžiama **problema**, kad nėra išsamių ir moksliniais tyrimais pagrįstų duomenų apie Lietuvos diasporos (toliau – LD), kai ji apibrėžiama kaip užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys, dydį bei geografinį pasiskirstymą pasaulyje. Be šių duomenų nėra galimybių objektyviai pažinti ir pasiekti šalies diasporą, o tai yra kertinė sėkmingos diasporos politikos sąlyga.

Šio **tyrimo tikslas** – tikimybiškai modeliuojant, kaip įmanoma tiksliau ir objektyviau nustatyti LD dydį bei pasiskirstymą visose pasaulio valstybėse, atsižvelgiant į keturias didžiąsias emigracijos bangas, siekiant objektyviais duomenimis grįstų sprendimų formuojant ir įgyvendinant šalies diasporos bei migracijos politiką.

Tikimasi, kad šis tyrimas remsis ne tik dabartine Lietuvos ir užsienio valstybių statistika, diasporos apklausomis ar kita aktualia informacija, bet ir istoriniais statistiniais duomenimis apie keturių emigracijos bangų dydžius ir reemigraciją, pagal kuriuos, remiantis prielaidomis apie galimus demografinių procesų pokyčius, būtų galima įvertinti emigracinėms bangoms priklausančių diasporos atstovų palikuonių skaičių ir tikimybiškai modeliuoti šiai dienai esamos diasporos atstovų skaičių.

Tiek Lietuvos, tiek kitų šalių patirtys rodo, kad diasporos, dažnai vadinamos „švelniąja galia“, įsitraukimas į kilmės valstybės gyvenimą, saugumo ir gerovės joje kūrimą gali būti itin reikšmingas. Todėl šaliai strategiškai svarbu stiprinti valstybės ir diasporos ryšį, išlaikyti bei stiprinti diasporos tautinę tapatybę, įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės bei saugumo joje kūrimą, sudarant palankias sąlygas dalintis užsienyje įgytomis žiniomis, sukaupta patirtimi, pritraukti į Lietuvą investicijas. Atsižvelgiant į dabartinius demografinius iššūkius ir valstybės siekį pritraukti aukštos kvalifikacijos, trūkstamų profesijų darbuotojus, taip pat būtina tikslingai nukreipti pastangas pritraukti diasporos atstovus grįžti į Lietuvą.

Nuo XIX a. pab. iki šių dienų Lietuva patyrė 4-ias didžiąsias emigracijos bangas. Neoficialiais duomenimis, užsienyje gyvena apie 1,3 mln. lietuvių kilmės asmenų – apie 30 proc. tautos. Tačiau įvertinus visame pasaulyje egzistuojančių lietuvių bendruomenių dydžius, keltina prielaida, kad lietuvių kilmės asmenų yra kur kas daugiau.

Turimi oficialūs duomenys apie LD dydį bei struktūrą yra neišsamūs. 2014 m. Lietuvos statistikos departamentas (dabar – Valstybės duomenų agentūra, toliau – VDA) parengė statistinę informaciją apie užsienyje nuolat gyvenančių lietuvių skaičių ir padarė išvadą, kad užsienyje gyveno 619,6 tūkst. lietuvių, tarp kurių – 257 tūkst. Lietuvos Respublikos (toliau – LR) piliečių (2 priedas). Atliekant skaičiavimus, 212 pasaulio valstybių nacionalinių statistikos institucijų prašyta pateikti 2005–2014 m. gyventojų surašymų informaciją apie jų valstybių nuolatinius gyventojus, kurie turėjo:

- · LR pilietybę ir (ar)
- · buvo gimę Lietuvoje, ir (ar)
- · buvo lietuvių tautybės, ir (ar)
- · kurių gimtoji kalba – lietuvių.

Informaciją pateikė 118 valstybių (12 informavo, kad surašymai nefiksavo nuolat gyvenančių lietuvių, 82 valstybės informacijos nepateikė). Šie ir lietuvių konkrečiose šalyse (pvz., JAV esą gyveno vos 35,7 tūkst. lietuvių) skaičiai rodo, kad duomenys nėra patikimi ir jais grįsti sprendimų diasporos politikos srityje

negalima. VDA nuomone, nėra galimybių atlikti kokybišką visuotinį lietuvių kilmės asmenų pasaulyje surašymą ir tik mokslinis tyrimas galėtų padėti išsiaiškinti realius LD skaičius, geografiją, kitus duomenis.

Naujausia VĮ „Registrų centras“ turima statistinė informacija apima tik duomenis apie LR pilietybę turinčius asmenis, kurie nurodė, jog yra išvykę į užsienio valstybę arba nuolat joje gyvena, tačiau tokių duomenų nepakanka, nes jie neapima lietuvių kilmės diasporos atstovų.

Disponavimas kuo tikslesniais ir išsamesniais duomenimis, be kita ko, sudarytų ir tvirtą pamatą ateities moksliniams Lietuvos diasporos tyrimams, kurių poreikį yra įvardiję tiek Lietuvos mokslininkai, tiek lietuvių bendruomenių atstovai. Cituojant naujausią Lietuvos išeivijos instituto prof. Juozo Skiriaus publikaciją, „Yra pagrįstų vilčių, kad, daugėjant visuomenei prieinamos informacijos, viešinamos tyrimų ir skelbiamų šaltinių pagrindu, [...] Lietuvos visuomenėje išeivija bus ne terra incognita, o sudėtinė tautos kamieno šaka.“ (Skirius, J. 2025. Lietuvių išeivijos institutas: darbų ir tyrinėjimų 1994–2024 metais apžvalga. OIKOS: lietuvių migracijos ir diasporos studijos 2025, Nr. 1 (39)).

2.6. Spręstini institucijos, teikiančios temos pasiūlymą, uždaviniai

Nurodoma, kokius uždavinius institucija tikisi išspręsti savo reguliavimo sferoje, pasinaudodama gautais tyrimų rezultatais, įsivertinama, kad uždaviniams išspręsti būtini moksliniai tyrimai, detalizuojamos tikslinės visuomenės grupės ir (ar) kiti naudos gavėjai, nurodoma, koks numatomas tokių sprendimų poveikis jiems (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Tyrimo duomenys sudarytų pagrindą geresniam diasporos pažinimui ir padėtų numatyti veiksmingiausias priemones, jas efektyviai įgyvendinti bei išmatuoti rezultatus.

Išskirtini šie LR užsienio reikalų ministerijos uždaviniai, kuriuos tikimasi išspręsti gavus išsamesnius duomenis:

1) **lituanistinio švietimo plėtra užsienyje.** Duomenys apie diasporos vaikų ir jaunuolių skaičių, atstovaujama emigracijos kartą, pasiskirstymą pagal šalis prisidėtų prie siekio pritraukti kuo daugiau diasporos vaikų į lituanistines mokyklas, taip mažinant grėsmę ateityje prarasti ryšį su didele dalimi LD. Duomenys suteiktų informacijos apie lituanistinių mokyklų mokinių skaičiaus potencialą, padėtų planuoti valstybės paramos resursus, pasirinkti veiksmingiausias informacinių kampanijų, kviečiančių lankyti lituanistines mokyklas, formas, mokymo metodikas ir priemones;

2) **įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą skatinimas.** Duomenys padėtų įvertinti potencialą ir tikslingai siekti didesnio LD pilietiškumo, prisidėjimo prie Lietuvos saugumo, ekonominio įsitraukimo bei dalyvavimo investicijų pritraukimo, mecenavimo, paramos, mokslinėse, mentorystės, savanorystės ir kt. veiklose.

3) **grįžimo į Lietuvą skatinimas.** Duomenys padėtų nustatyti tikslines auditorijas ir parinkti efektyviausias priemones, skatinant diasporos atstovus grįžti gyventi, mokytis ar dirbti Lietuvoje, užtikrinant grįžtančiųjų iš užsienio reintegraciją, palaikant ir plečiant diasporos karjeros, integracijos ir jaunimo stažuoočių programas.

Moksliskai pagrįsti duomenys apie LD dydį, geografiją ir struktūrą būtų naudingi visoms Lietuvos diasporos politiką įgyvendinančioms valstybės ir savivaldos institucijoms bei įstaigoms, nevyriausybinėms organizacijoms, taip pat LD organizacijoms ir diasporą tyrinėjantiems Lietuvos mokslininkams. Šiuo metu LD politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022-2030 m. įgyvendinimo veiksmų planą 2025–2027 m. įgyvendina 36 valstybės institucijos ir 60 savivaldybių.

2.7. Temos sąsajos su strateginiais valstybės dokumentais

Pateikiamos nuorodos į atitinkamus strateginius valstybės dokumentus, pridedami komentarai ir kita susijusi informacija (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Dėmesys diasporai ir jos ryšio su valstybe stiprinimas – svarbus LR Vyriausybės veiklos prioritetas. XX LR Vyriausybės programoje pabrėžiama diasporos ir jos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą, įskaitant krašto gynybą, svarba, diasporos bendruomeniškumo stiprinimas, numatoma skatinti diasporos atstovų grįžimą.

Lietuvos diasporos politikos strateginėse gairėse „Globali Lietuva“ 2022–2030 metams įtvirtintos šios strateginės kryptys: užsienio lietuvių vienijančios tautinės tapatybės puoselėjimas, diasporos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą skatinimas, grįžimo į Lietuvą skatinimas, komunikacija. Šių gairių įgyvendinimo 2025–2027 metų veiksmų plane numatyta, kad, siekiant pažinti diasporą, reikia surinkti kuo tikslesnius statistikos duomenis apie diasporos dydį, geografiją, amžiaus struktūrą ir išsilavinimą, todėl turi būti inicijuotas mokslinio tyrimo Lietuvos diasporos dydžiui nustatyti atlikimas.

Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050““ numatyta į valstybės valdymą, užsienio politiką bei diplomatiją aktyviai įtraukti ir diasporos atstovus, o prognozuojant neigiamas demografines tendencijas, akcentuojamas reemigracijos klausimas.

Strateginiai dokumentai, susiję su diasporos politika:

- XX LR Vyriausybės programa, patvirtinta LRS 2025-09-25 nutarimu Nr. XV-439;
- Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmų planas 2025–2027 metams, patvirtintas užsienio reikalų ministro 2024-11-05 įsakymu Nr. V-374.
- Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050““, patvirtinta LRS 2023-12-23 nutarimu Nr. XIV-2466;
- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos LR užsienio reikalų ministerijos užsienyje matomos ir įtakingos Lietuvos plėtros programa, patvirtinta LRV 2022-03-02 nutarimu Nr. 188;
- Lietuvos diasporos politikos strateginės gairės „Globali Lietuva“ 2022–2030 m., patvirtintos 2021-12-27 užsienio reikalų ministro įsakymu Nr. V-550.
- Lietuvos migracijos politikos gairės, patvirtintos LRV 2014-01-22 nutarimu Nr. 79.

2.8. Neatidėliotino problemos sprendimo poreikio pagrindimas

2.8.1. Pagrindžiama, kodėl problemą reikalinga spręsti skubiai

(ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

LR Vyriausybės pritarimu LR užsienio reikalų ministro įsakymu patvirtintame Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 metams įgyvendinimo **2025–2027 metų veiksmų plane numatyta**, kad, siekiant pažinti diasporą, reikia surinkti kuo tikslesnius statistikos duomenis apie diasporos dydį, geografiją, amžiaus struktūrą ir išsilavinimą, todėl turi būti inicijuotas mokslinio tyrimo Lietuvos diasporos dydžiui nustatyti atlikimas. Šio veiksmo atlikimas yra neatidėliotinas, siekiant įgyvendinti šias gairėse įtvirtintas strategines kryptis: užsienio lietuvių vienijančios tautinės tapatybės puoselėjimas, diasporos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą skatinimas, grįžimo į Lietuvą skatinimas, komunikacija.

Diasporos politika tampa vis labiau prioritetine valstybės politikos sritimi, ypač atsižvelgiant į šalies demografinius iššūkius; jai skiriama daug dėmesio LR Vyriausybės programoje. LR Vyriausybė yra numačiusi skatinti Lietuvos piliečius ir lietuvių kilmės asmenis – įskaitant aukštųjų technologijų specialistus, taip pat užsienyje studijuojančiuosius ar studijas baigusiuosius – sugrįžti į tėvynę; stiprinti LD bendruomeniškumą, išsaugoti LD atstovų tapatybę, skatinti aktyvesnį ryšį su kilmės šalimi bei įsitraukti į gerovės ir saugumo Lietuvoje kūrimą.

Šio tyrimo poreikis tiesiogiai išplaukia iš aukščiau paminėtųjų strateginių valstybės dokumentų, reglamentuojančių diasporos ir migracijos politiką. Todėl, siekiant laiku ir kokybiškai įgyvendinti iškeltus tikslus bei veiksmingai vykdyti duomenimis pagrįstą valstybės diasporos ir migracijos politiką, skubiai reikalingas mokslinis tyrimas LD dydžiui, geografijai ir struktūrai nustatyti.

Per visą diasporos politikos įgyvendinimo laikotarpį, nuo pat Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo pradžios, tokie duomenys nebuvo tirti. Tokio mokslinio tyrimo rezultatai aktualūs ne tik trumpuoju laikotarpiu, tačiau ir ateityje.

2.9. Laukiami reikminių tyrimų projekto rezultatai, nurodant rezultatų formą

Nurodoma, kokių rezultatų institucija tikisi iš projekto ir kokia forma šie rezultatai turėtų būti pateikti (studija, praktinės rekomendacijos, metodikos padėčiai tam tikroje srityje įvertinti ir prognozuoti, priemonės, modeliai, scenarijai, tinklai, naujos technologijos, nauji metodai ir pan.) (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Šio **tyrimo tikslas** – tikimybiškai modeliuojant, kaip įmanoma tiksliau ir objektyviau nustatyti LD, kai ji apibrėžiama kaip užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys, dydį bei pasiskirstymą visose pasaulio valstybėse atsižvelgiant į keturias didžiąsias emigracijos bangas.

Tyrimo klausimas – koks yra LD dydis, paplitimas pasaulio valstybėse ir kokia jos struktūra?

Tyrimo uždaviniai – teoriniai ir taikomieji:

- išanalizuoti egzistuojančias pasaulines diasporos skaičiavimo praktikas ir tendencijas;
- sukurti tiksliausią ir rezultatų palyginamumą ateityje užtikrinančią diasporos skaičiavimo metodologiją;
- pritaikius iš jos išplaukiančią metodiką, nustatyti dabartinės LD atstovų skaičių bei pasiskirstymą pasaulio valstybėse pagal priklausymą keturioms didžiosioms emigracijos bangoms.

Pageidautina, kad **tyrimo taikomoji dalis atsakytų į šiuos klausimus:**

- kiek LD atstovų šiuo metu, tikimybiškai modeliuojant, gyvena užsienyje (bendras skaičius)?
- kiek LD atstovų šiuo metu, tikimybiškai modeliuojant, gyvena kiekvienoje pasaulio valstybėje?
- kaip LD atstovai ir jų palikuonys (iki 4-5 kartos, jei įmanoma) atitinkamose valstybėse yra pasiskirstę pagal keturias didžiąsias emigracijos bangas?

Tikimasi, kad šis tyrimas remsis ne tik dabartine Lietuvos ir užsienio valstybių statistika, diasporos apklausomis ar kita aktualia informacija, bet ir istoriniais statistiniais duomenimis apie keturių emigracijos bangų dydžius ir reemigraciją, pagal kuriuos, remiantis prielaidomis apie galimus demografinių procesų

pokyčius, būtų galima įvertinti emigracinėms bangoms priklausančių diasporos atstovų palikuonių skaičių ir tikimybiškai modeliuoti šiai dienai esamos diasporos atstovų skaičių.

2.10. Kita svarbi informacija

(pridedama)

Lietuvos diasporos politikos strateginės gairės „Globali Lietuva“ 2022–2030 m.

Lietuvos statistikos departamento (dabar – Valstybės duomenų agentūra) 2014 m. duomenys apie užsienyje gyvenančius lietuvius.

Atspausdinta iš e-seimas.lrs.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERAS

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS DIASPOROS POLITIKOS STRATEGINIŲ GAIRIŲ „GLOBALI
LIETUVA“ 2022–2030 M. PATVIRTINIMO**

2021 m. gruodžio 27 d. Nr. V-550
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 10 dalimi, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 1155 „Dėl Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.2 papunkčiu ir įgyvendindamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, veiksmą Nr. 12.4.9:

1. T v i r t i n u Lietuvos diasporos politikos strategines gaires „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. (pridedama).

2. P a v e d u Globalios Lietuvos departamentui koordinuoti Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmų plano projekto parengimą ir pateikimą Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 2022 m. balandžio 1 d.

Užsienio reikalų ministras
Landsbergis

Gabrielius

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
užsienio reikalų ministro
2021 m. gruodžio 27 d.
įsakymu Nr. V-550

**LIETUVOS DIASPOROS POLITIKOS STRATEGINĖS GAIRĖS
„GLOBALI LIETUVA“ 2022–2030 M.**

I SKYRIUS ĮVADAS

1. Lietuvos diaspora – užsienyje gyvenantys Lietuvos Respublikos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys, taip pat nelietuvių kilmės asmenys, kildinantys save iš Lietuvos, siejantys save su Lietuva istoriniu, kultūriniu, socialiniu, ekonominiu ar politiniu ryšiu.

2. Lietuva pagrįstai vadinama diasporine valstybe, nes istorijos tėkmėje patyrė 4 didžiausias emigracijos bangas: XIX a. pab. – XX a. pr. emigraciją į JAV, Didžiąją Britaniją, Kanadą, Rusiją; 1920–1940 m. emigraciją; emigraciją II pasaulinio karo pabaigoje ir šiuolaikinę emigraciją nuo Nepriklausomybės atkūrimo iki įstojimo į Europos Sąjungą ir šių dienų. Remiantis neoficialiais Lietuvos diplomatinėms atstovybėms, užsienio lietuvių organizacijų duomenimis, užsienyje gyvena apie 1,3 mln. lietuvių kilmės asmenų. Tai reikštų, kad apie 30 proc. tautos gyvena užsienyje. Visgi, remiantis diasporos istorija, įvertinus kitų emigracijos bangų ir JAV, Australijoje, Pietų Amerikoje, Kanadoje egzistuojančių lietuvių bendruomenių dydžius, galima daryti prielaidą, kad lietuvių kilmės asmenų pasaulyje gali būti kur kas daugiau.

3. Lietuvos diasporos politikos strateginės gairės „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. (toliau – strateginės gairės „Globali Lietuva“) užtikrina valstybės diasporos politikos tęstinumą, baigiant galioti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 389 patvirtintai „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2012–2021 metų programai.

4. Strateginės gairės „Globali Lietuva“ parengtos siekiant kokybinio diasporos politikos pokyčio, vadovaujantis požiūriu, kad lietuvių tauta, jungiama lietuviškosios tapatybės ir istorinės atminties, yra vientisa, neskirstoma į lietuvius, gyvenančius Lietuvoje, ir lietuvius, gyvenančius užsienyje, o Lietuvos diaspora yra integrali valstybės dalis, savo kūrybinį potencialą galinti aktyviai naudoti įsitraukdama į pilietinį, politinį, ekonominį, kultūrinį, mokslinį ir kitą Lietuvos gyvenimą, prisidedanti prie modernios ir šiuolaikiškos Lietuvos kūrimo.

5. Valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ numatyta, kad viena iš esminių pokyčių iniciatyvų, kurios tikslas – įgyvendinti sumanios visuomenės viziją, yra pasaulyje išsibarsčiusių lietuvių tautos atstovų telkimas, pasaulio lietuvių ryšio su Lietuva stiprinimas vykdant tęstinę pasaulio lietuvių įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą programą, įtvirtinančią abipusį partnerystę ir pagarba grįstą bendradarbiavimą ir kuriančią paskatas pasaulio lietuviams išlaikyti ir puoselėti tautinį tapatumą. Dėmesys diasporai ir jos ryšio su valstybe stiprinimas – svarbus Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos prioritetas.

II SKYRIUS STRATEGINIŲ GAIRIŲ „GLOBALI LIETUVA“ TIKSLAS

6. Strateginių gairių „Globali Lietuva“ tikslas – sustiprinti ir išplėsti valstybės ir diasporos ryšį, dialogą bei partnerystę, siekiant skatinti tautinės tapatybės ir lietuviybės užsienyje išsaugojimą ir puoselėjimą, sudaryti sąlygas aktyvesniam diasporos dalyvavimui kuriant gerovę ir saugumą Lietuvoje bei grįžimui į Lietuvą.

III SKYRIUS LIETUVOS DIASPOROS POLITIKOS PAGRINDINĖS STRATEGINĖS KRYPTYS IR UŽDAVINIAI 2022–2030 M.

-

PIRMASIS SKIRSNIS UŽSIENIO LIETUVIUS VIENIJANČIOS TAUTINĖS TAPATYBĖS PUOSELĖJIMAS

7. Tautinė tapatybė – kalba, kultūra ir tradicijos, istorinė atmintis – yra lietuvių kilmės asmenų jungiamoji grandis. Tautinio bendrumo jausmas – diasporos telkimosi pagrindas, kertinis sąlyčio su valstybe elementas, leidžiantis toliau plėtoti valstybės ir diasporos partnerystės iniciatyvas. Valstybės dalyvavimas skatinant tautinio tapatumo išlaikymą užsienyje stiprina jos ryšį su diaspora, padeda išsaugoti lietuvišką tapatybę ir perduoti ją naujoms kartoms.

8. Svarbiausi šios strateginės krypties uždaviniai:

8.1. **Lituanistinio švietimo plėtra.** Lituanistinių mokyklų užsienyje tikslas – puoselėti ir saugoti lietuvių kalbą, išsaugoti tautinį tapatumą, supažindinti su Lietuvos valstybės istorija, kultūra, paveldu ir sudaryti sąlygas saviraiškai lietuvių kalba. Švietimo ir mokslo institucijų registro 2021 m. gruodžio mėn. duomenimis, formaliojo ir neformaliojo lituanistinio švietimo mokyklose užsienyje mokosi apie 11,3 tūkst. vaikų ir jaunuolių (neoficialiais duomenimis, užsienyje 2021 m. gyvena apie 150 tūkst. mokyklinio amžiaus lietuvių ir lietuvių kilmės vaikų). Taigi tik apie 7,5 proc. vaikų užsienyje sistemingai mokosi lietuvių kalbos ir lanko lituanistines mokyklas, dėl to kyla grėsmė valstybei ateityje prarasti ryšį su didele dalimi savo diasporos. Būtina įvertinti, kad nemaža dalis lietuvių kilmės asmenų yra nemotyvuota arba mažiau motyvuota vaikams perduoti lietuvišką tapatybę, nes save laiko pasaulio piliečiais ir nesureikšmina tautinės tapatybės vertės.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

8.1.1. kad bendromis valstybės ir diasporos organizacijų pastangomis diasporos vaikų ir jaunuolių, besimokančių formaliojo ir neformaliojo švietimo lituanistinėse mokyklose, skaičius nuolat didėtų;

8.1.2. didinti valstybės dėmesį ir paramą lituanistiniam švietimui užsienyje, priimti teisės aktų pakeitimų dėl nuolatinės finansinės, projektinės ir kitos paramos, kuri leistų užtikrinti veiklų tęstinumą jau veikiančiose formaliojo ir neformaliojo lituanistinio švietimo įstaigose ir skatinti naujų lituanistinio švietimo įstaigų steigimąsi;

8.1.3. stiprinti lituanistinio ugdymo turinį, kuris apimtų lietuvių kalbos ir socialinį (kultūros, istorijos, geografijos ir pilietiškumo) ugdymą, rengiant mokymo priemones, skirtas užsienyje gyvenantiems skirtingo amžiaus diasporos atstovams ir skirtingiems lietuvių kalbos mokėjimo lygiams, pritaikytas ir mokymuisi nuotoliniu būdu;

8.1.4 plėsti ir diasporos poreikiams labiau pritaikyti nuotolinio ir skaitmeninio mokymosi galimybes;

8.1.5. rengti ir stiprinti edukacines programas bei stovyklas (įskaitant tradicinės kultūros stovyklas) skirtingo amžiaus diasporos vaikams ir jaunimui, ypač vykstančias Lietuvoje, bei plėsti Lietuvos studentų praktikas lituanistinio švietimo įstaigose ir diasporos organizacijose užsienyje;

8.1.6. didinti lituanistinio švietimo įstaigų mokytojų (dėstytojų) motyvaciją dirbti lituanistinio švietimo įstaigose, įgyvendinant jų kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimo programas (taip pat ir nuotolines), plėtojant kitas skatinimo priemones;

8.1.7. sudaryti kuo geresnes sąlygas lietuvių kalbos testų, orientuotų į Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis, laikymui užsienyje;

8.1.8. stiprinti lituanistinio švietimo populiarinimo kampaniją, turint tikslą skatinti lietuvių gyvenančių užsienyje, tautinę tapatybę.

8.2. **Bendruomeniškumo užsienyje skatinimas ir diasporos organizacijų stiprinimas** – viena iš svarbiausių diasporos išlikimo ir jos aktyvaus ryšio su kilmės šalimi sąlyga. Deja, Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2020 m. gruodžio mėn. vykdytos užsienio lietuvių apklausos duomenys rodo, kad tik apie 5 proc. diasporos atstovų aktyviai domisi lietuvių bendruomenės veikla. Lietuvos diaspora yra nevienalytė, todėl rekomenduotina skatinti diasporą telktis į grupes pagal amžių, interesus ir bendrus tikslus. Svarbu pabrėžti diasporos

organizacijų veiklos svarbą telkiant diasporą ir skatinant diasporos bendruomeniškumą. Stiprios diasporos organizacijos ne kartą pasauliui įrodė savo reikšmę kilmės šalies vystymuisi.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

8.2.1. skatinti diasporos bendruomeniškumą, skiriant deramą paramą diasporą telkiančioms iniciatyvoms;

8.2.2. didinti valstybės dėmesį ir paramą diasporos organizacijų stiprinimui;

8.2.3. didinti valstybės dėmesį ir paramą diasporos jaunimo (įskaitant akademinės organizacijas) telkimui, užtikrinant diasporos veiklą tęstinumą;

8.2.4. sukurti diasporos organizacijų projektinių veiklų konkursus organizuojančių valstybės institucijų tinklą, siekiant užtikrinti kuo veiksmingesnį ir koordinuotą lėšų skirstymą;

8.2.5. stiprinti bendradarbiavimą su diasporos fondais keičiantis informacija.

8.3. Lietuviškos tradicinės kultūros puoselėjimas užsienyje. Etninė kultūra ir tradicijos – visos tautos sukurta, iš kartos į kartą perduodama ir nuolat atnaujinama kultūros vertybių visuma, padedanti išlaikyti tautinį tapatumą. Etninė kultūra dažnai tampa išvykusio lietuvių simboliu prisistatant užsienyje. Organizuojamos tradicinės lietuviškos šventės telkia lietuvius, didina bendruomeniškumo jausmą.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

8.3.1. didinti valstybės dėmesį ir paramą tradicinės kultūros puoselėjimo užsienyje priemonėms, teikiant diasporos organizacijoms, kultūros įstaigoms, meno kolektyvams metodinę pagalbą (taip pat ir nuotoliniu būdu), organizuojant tradicinės kultūros pristatymo seminarus, rengiant teorinę ir praktinę medžiagą, pritaikytą diasporos poreikiams;

8.3.2. skatinti ir remti tradicinę kultūrą propaguojančių renginių ir kitų veiklų užsienyje organizavimą;

8.3.3. plėtoti skatinimo už lietuviškos tradicinės kultūros propagavimą užsienyje priemones;

8.3.4. plėtoti dainų ir šokių švenčių tradiciją, viešinti ir skleisti ją lietuvių bendruomenėse, tarptautinių festivalių ir kitų renginių metu.

8.4. Modernios, inovatyvios ir atviros kurti kartu lietuviškos tapatybės puoselėjimas. Šalia tradicinės Lietuvos kultūros puoselėjimo ir tradicijų išlaikymo, labai svarbus yra ir modernios lietuviškos tapatybės kūrimas ir puoselėjimas. Tokios tapatybės stiprinimas diasporoje padeda kurti modernios ir atviros kurti kartu šalies įvaizdį, prisideda prie bendruomenės telkimo ir sukuria daugiau galimybių tiek pačiai diasporai, tiek Lietuvai.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

8.4.1. nuolat teikti informaciją diasporos organizacijoms apie valstybės žingsnius šioje srityje ir kviešti aktyviai dalyvauti įgyvendinant Lietuvos pristatymo užsienyje 2020–2030 m. strategiją;

8.4.2. palaikyti nuolatinį dialogą su diasporos organizacijomis, veikiančiomis šioje srityje.

8.5. Istorinės atminties veiklos užsienyje puoselėjimas ir plėtra. Valstybę ir diasporą vienijanti istorinė atmintis – tautinės savimonės ir pilietiškumo pamatas. Istorinė atmintis kartu su gimtąja kalba, paveldu, kultūra ir etninėmis tradicijomis sukuria prielaidas išsaugoti ir kurti lietuvių tautos savitumą pasaulyje.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

8.5.1. tęsti ir stiprinti diasporos organizacijų archyvų tvarkymą, jų integravimą į www.archyvai.lt informacinę sistemą;

8.5.2. tęsti Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, paiešką, sklaidą, priežiūrą, sugrąžinimą, įtraukiant į šią veiklą diasporą;

8.5.3. remti diasporos organizacijų veiklą, skatinant jas aktyviai dalyvauti dokumentinio paveldo paieškose, skatinti žinių apie saugomus ar randamus lituanistinius dokumentus perdavimą Lietuvos valstybės archyvams;

8.5.4. siekti su Lietuvos istorija supažindinti lietuviškai nekalbančius diasporos narius, tam tikslui parengti trumpą informaciją (įskaitant skaitmenines priemones) apie Lietuvos istoriją užsienio kalbomis;

8.5.5. remti kitas su istorinės atminties išsaugojimu ir perdavimu jaunajai kartai susijusias veiklas.

8.6. **Sporto veiklų skatinimas ir plėtojimas.** Sportas yra viena iš diasporą telkiančių veiklų. Organizuojamos sporto žaidynės, įvairūs regioniniai čempionatai leidžia aktyviems diasporos atstovams išlaikyti ryšį su kilmės šalimi, reprezentuoti Lietuvą rezidavimo valstybėje.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

8.6.1. skatinti ir remti mėgėjišką diasporos sporto veiklą užsienyje, įskaitant regionines sporto žaidynes, sporto turnyrus, kitas sportines iniciatyvas, skatinančias diasporos telkimąsi ir aktyvumą;

8.6.2. tęsti Pasaulio lietuvių sporto žaidynių tradiciją, sporto programą papildant kitomis diasporos įsitraukimą skatinančiomis iniciatyvomis.

ANTRASIS SKIRSNIS DIASPOROS ĮSITRAUKIMO Į LIETUVOS GYVENIMĄ IR GEROVĖS JOJE KŪRIMĄ SKATINIMAS

9. Sėkmingam diasporos politikos įgyvendinimui svarbu pažinti diasporą, sudaryti kuo palankesnes sąlygas įsitraukti į šalies gyvenimą ir skatinti bei remti įsitraukimo veiklas. Lietuvai strategiškai svarbu stiprinti diasporos įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės bei saugumo Lietuvoje kūrimą, raginant ir sudarant palankias sąlygas dalintis užsienyje įgytomis žiniomis, sukaupta patirtimi, skatinant lietuviškos kilmės eksportą, pritraukiant į Lietuvą investicijas ir turistų srautus.

10. Svarbiausi šios strateginės krypties uždaviniai:

10.1. **Diasporos pažinimas** – kartinė sėkmingos diasporos politikos sąlyga. Lietuvos diaspora nėra vienalytė, ją sudaro skirtingų emigracijos bangų, skirtingų kartų, skirtingų interesų ir profesijų asmenys. Būtina įvertinti ir rezidavimo valstybės ar regiono specifiką, emigracijos priežastis ir skirtingą ryšį su Lietuva.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

10.1.1. tęsti kasmetinių diasporos apklausų vykdymą, siekiant išsiaiškinti diasporos poreikius ir nuomonę dėl aktyvesnio dalyvavimo Lietuvos gyvenime ir įsitraukimo į gerovės Lietuvoje kūrimą galimybių;

10.1.2. identifikuoti ir užmegzti bei palaikyti ryšį su diasporos organizacijų veiklose nedalyvaujančiais ir (ar) lietuvių kalbos nemokančiais diasporos atstovais;

10.1.3. kviesti mokslininkus atlikti tyrimus diasporos srityje, teikti diasporos politikos formavimo ir įgyvendinimo pasiūlymų;

10.1.4. aktyviai dalyvauti pagrindiniuose diasporos renginiuose Lietuvoje ir užsienyje, rinkti informaciją apie diasporos gyvenimo aktualijas;

10.1.5. svarstyti galimybę atlikti visuotinį lietuvių kilmės asmenų pasaulyje surašymą, siekiant surinkti kuo tikslesnius statistikos duomenis apie diasporos dydį, geografiją, amžiaus struktūrą, išsilavinimą.

10.2. **Diasporos įgalinimas ir įvertinimas.** Siekiant aktyvesnio diasporos įsitraukimo, svarbu sudaryti tam sąlygas: aprūpinti diasporą įgalinančiais prisidėti įrankiais ir mechanizmais, tai yra remti diasporos gebėjimų stiprinimą, bendradarbiauti su diaspora ir jos organizacijomis, tarpininkauti diasporos organizacijoms užmezgant ryšius su Lietuvos organizacijomis, viešinti diasporos pasiekimus. Formalus diasporos veiklos, pastangų įvertinimas taip pat yra svarbi įtraukimo dalis, parodanti, kad asmens ar organizacijos pastangos yra pastebimos ir reikalingos.

Igyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

10.2.1. tęsti ir stiprinti diasporos įgalinimą per bendras valstybės ir diasporos institucines struktūras;

10.2.2. sukurti diasporos dalyvavimo sprendžiant aktualius valstybei klausimus sistemą, ją įgyvendinti;

10.2.3. tęsti diasporos organizacijų lyderių kvalifikacijos kėlimo programas;

10.2.4. kviešti diasporos atstovus dalyvauti įvairiuose renginiuose Lietuvoje;

10.2.5. tęsti diasporos atstovų kandidatūrų teikimą valstybiniais ir žinybiniais apdovanojimams gauti.

10.3. Diasporos pilietiškumo skatinimas. Nors užsienyje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams sudarytos palankios sąlygos dalyvauti Lietuvos Respublikos Seimo, Prezidento rinkimuose ir referendumuose (teisė balsuoti, galimybė balsuoti paštu, išankstinio balsavimo metu bei rinkimų dieną diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje, rinkti diasporos atstovą Pasaulio lietuvių apygardoje), o diasporos atstovų aktyvumas rinkimuose ir referendumuose didėja, vis dėlto balsuoja tik nedidelė užsienyje gyvenančių rinkėjų dalis (2021 m. Seimo rinkimuose balsavo apie 10 proc. balsavimo teisę turinčių užsienyje gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių). Balsavimas internetu galėtų paskatinti užsienyje gyvenančius Lietuvos Respublikos piliečius dalyvauti rinkimuose ir referendumuose. Diasporos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą aktyvumas yra tiesiogiai susijęs su Lietuvos Respublikos pilietybe: asmenys, turintys Lietuvos Respublikos pilietybę, jaučiasi labiau įsipareigoję Lietuvai nei Lietuvos Respublikos pilietybės neturintys diasporos atstovai. Diasporos pilietiškumas – tai taip pat ir aktyvus diasporos įsitraukimas į pilietines socialines iniciatyvas, prisidedant prie nacionalinio saugumo stiprinimo, dalyvaujant paramos, savanorystės projektuose, vykdant mecenavimo veiklą.

Igyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

10.3.1. organizuoti referendumą dėl pilietybės išsaugojimo 2024 metais;

10.3.2. skatinti užsienyje gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių aktyvumą dalyvauti rinkimuose ir referendumuose, įskaitant planuojamą referendumą dėl pilietybės išsaugojimo;

10.3.3. įvertinti galimybes užtikrinti, kad 2024 m. užsienyje gyvenantys Lietuvos Respublikos piliečiai galėtų saugiai balsuoti internetu;

10.3.4. aktyviai skleisti informaciją apie teisės aktuose nustatytas Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, išsaugojimo galimybes, daugybinės pilietybės turėjimo išimtis;

10.3.5. skatinti diasporą prisidėti prie Lietuvos nacionalinio saugumo ir gynybos stiprinimo, pristatant Lietuvos poziciją rezidavimo valstybių vyriausybėms ir parlamentams;

10.3.6. skatinti diasporą tiek Lietuvoje, tiek buvimo valstybėje plačiau įsitraukti į labdaros ir paramos bei mecenavimo veiklą, ypač nukreiptą į Lietuvą arba skirtą Lietuvos diasporos organizacijoms paremti, dalyvauti savanorystės programose.

10.4. Ekonominio įsitraukimo skatinimas. Nors per daugiau kaip tris atkurtos Nepriklausomybės dešimtmečius sukurta daug sėkmės istorijų, kai diasporos atstovai pritraukė Lietuvai reikalingų investicijų, patys investavo Lietuvoje, tarpininkavo lietuviškos kilmės prekių ir paslaugų eksportui, skatino atvykstantįjį turizmą į Lietuvą, taip prisidedami prie valstybės gerovės kūrimo, esamas diasporos įsitraukimo potencialas yra daug didesnis. Diaspora turi plačių kontaktų ir gali būti itin veiksminga tose šalyse, kur Lietuvos institucinis tinklas nėra išplėtotas.

Igyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

10.4.1. užtikrinti informacijos diasporos organizacijoms, kitiems suinteresuotiems diasporos atstovams teikimą apie Lietuvos eksporto galimybes ir investicinę aplinką Lietuvoje, organizuoti šiomis temomis tikslinius renginius;

10.4.2. įtraukti diasporą į investicijų pritraukimo ir eksporto skatinimo veiklas, skatinti kurti verslus ir investuoti Lietuvoje;

10.4.3. įtraukti diasporą į atvykstamojo turizmo skatinimo veiklas;

10.4.4. stiprinti diasporos vaidmenį kuriant ir atveriant Lietuvai kitas tarptautines galimybes;

10.4.5. stiprinti Lietuvos regionų, savivaldybių bendradarbiavimą su diaspora;

10.4.6. skatinti ir remti nevyriausybinės organizacijas, stiprinant jų veiklą diasporos ekonominio įtraukimo srityje.

10.5. **Įsitraukimo pagal profesinę veiklą skatinimas.** Užsienyje dirba daug lietuvių kilmės mokslininkų, medikų, aukštųjų technologijų specialistų, menininkų, rašytojų, kitų profesijų atstovų. Iki šiol bendradarbiavimas su šiais diasporos atstovais buvo atsitiktinis, paremtas asmeniniais atskirų įstaigų ar organizacijų ryšiais.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

10.5.1. skatinti veiklas, skirtas diasporos mokslininkų įtraukimui į mokslines veiklas Lietuvoje;

10.5.2. kurti ir stiprinti specializuotus diasporos profesinius tinklus, kurių nariai galėtų bendrauti tarpusavyje ir su atitinkamomis institucijomis Lietuvoje, dalyvauti šių institucijų programose, mainuose, vykdyti bendrus projektus;

10.5.3. vystyti diasporos profesionalų mentorystės programas Lietuvoje;

10.5.4. skatinti ir remti nevyriausybinės organizacijas, stiprinant jų veiklą diasporos įtraukimo pagal profesinę veiklą srityje.

-

TREČIASIS SKIRSNIS GRĮŽIMO Į LIETUVĄ SKATINIMAS

-

11. Grįžimo į Lietuvą skatinimas ir palankių (re)integracijos sąlygų sudarymas – svarbus diasporos politikos prioritetas, glaudžiai susijęs su užsienio lietuvių vienijančios tautinės tapatybės puoselėjimu ir diasporos įtraukimu į Lietuvos gyvenimą bei gerovės joje kūrimą. Grįžimas į Lietuvą suvokiamas ne tik kaip grįžimas gyventi, mokytis ar dirbti Lietuvoje, – tai taip pat gali būti grįžimas į Lietuvą čia steigiant savo verslą, investuojant, vykdant mokslinę ar kitą profesinę veiklą, įskaitant tokių veiklų vykdymą nuotoliniu būdu.

12. Svarbiausi šios strateginės krypties uždaviniai:

12.1. **Grįžimą skatinančių veiksmų koordinavimas ir įgyvendinimas.** Šiuo metu atskiros institucijos įgyvendina įvairias grįžimo į Lietuvą skatinimo ir (re)integracijos lengvinimo priemones, bet nacionaliniu mastu ši veikla nėra koordinuojama ir analizuojama. Svarbu nustatyti trūkstamas, neveiksmingas ir dubliuojamas priemones, įgyvendinti veiksmingas grįžimą į Lietuvą skatinančias bei (re)integraciją lengvinančias priemones, įskaitant sėkmingą grįžtančių mokinių integraciją į Lietuvos švietimo sistemą.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

12.1.1. sukurti efektyvų grįžimo į Lietuvą skatinimo ir (re)integracijos lengvinimo priemonių įgyvendinimo koordinavimo mechanizmą;

12.1.2. vykdyti grįžimo į Lietuvą skatinimo ir (re)integracijos lengvinimo priemonių stebėseną, nustatant trūkstamas ir (ar) neveiksmingas priemones, naikinant galimą priemonių dubliavimą;

12.1.3. užtikrinti veiksmingų grįžimą į Lietuvą skatinančių ir (re)integraciją lengvinančių priemonių įgyvendinimą.

12.2. **Informacijos grįžimo ir (re)integracijos klausimais sklaidos didinimas.** Didelė dalis apklaustų diasporos atstovų svarsto apie galimybę grįžti į Lietuvą, tačiau jiems trūksta informacijos

grįžimo ir (re)integracijos į Lietuvą klausimais, informacija yra nesusisteminta. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos 2020 m. gruodžio mėn. vykdytos užsienio lietuvių apklausos duomenys rodo, kad tik 28 proc. diasporos atstovų pakanka informacijos grįžimo ir (re)integracijos į Lietuvą klausimais.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

12.2.1. stiprinti informacijos apie galimybes grįžti į Lietuvą, (re)integracijos Lietuvoje sąlygas teikimą vieno langelio principu, vykdyti tikslines informacines kampanijas;

12.2.2. sukurti vieną efektyviai veikiančią darbo pasiūlymų Lietuvoje duomenų bazę;

12.2.3. stiprinti diplomatinį atstovybių ir konsulinių įstaigų indėlį skatinant grįžimą į Lietuvą.

12.3. Politinių kalinių, tremtinių bei humanitarinės krizės ištiktose valstybėse gyvenančių lietuvių grįžimas ir perkėlimas į Lietuvą. Įgyvendinant Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą programą, asmenims teikiama pagalba grįžti į Lietuvą nuolat gyventi, taip pat socialinė ir finansinė parama. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymą, į Lietuvą perkeliama tam teisę turintys asmenys, gyvenantys humanitarinės krizės ištiktose valstybėse, jiems teikiama parama integruojantis.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

12.3.1. tęsti Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių grįžimo į Lietuvą programos įgyvendinimą, užtikrinant deramą paramą šiems asmenims integruojantis Lietuvoje;

12.3.2. tęsti humanitarinės krizės ištiktose valstybėse gyvenančių asmenų, turinčių teisę būti perkeltiems į Lietuvą pagal Asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymą, perkėlimo ir integracijos Lietuvoje įgyvendinimą, užtikrinant deramą paramą šiems asmenims integruojantis Lietuvoje.

12.4. Diasporos jaunimo skatinimas studijuoti ir stažuotis Lietuvoje, siūlant specialias stipendijų, stažuotų, pažintines programas – galimybė paskatinti jaunimą grįžti arba atvykti į Lietuvą, taip pat, studijų ir stažuotų metu pažinus Lietuvą, tapti neformaliais šalies ambasadoriais užsienyje.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

12.4.1. supažindinti diasporą su studijų Lietuvoje galimybėmis;

12.4.2. skatinti ir remti diasporos jaunimo studijas Lietuvoje;

12.4.3. plėsti ir stiprinti diasporos jaunimo stažuotų ir pažintinių programų vykdymą Lietuvoje, sukurti bendrą stažuotų ir pažintinių programų duomenų bazę;

12.4.4. skatinti Lietuvoje studijavusio ir (ar) stažuotes atlikusio diasporos jaunimo alumnų sąjungų kūrimąsi, ryšio su Lietuvą išlaikymą.

12.5. Sąlygų dalyvauti konkursuose ir dirbti valstybės tarnyboje sudarymas. Svarbu sudaryti patrauklias sąlygas ir skatinti užsienyje gyvenančius Lietuvos Respublikos piliečius dalyvauti konkursuose ir dirbti valstybės tarnyboje bei atlikti Lietuvoje karo tarnybą.

Įgyvendinant šį uždavinį, bus siekiama:

12.5.1. užtikrinti galimybę Lietuvos Respublikos piliečiams, gyvenantiems užsienyje, konkursuose į valstybės tarnybą dalyvauti nuotoliniu būdu, viešinti informaciją apie nuotolinio darbo joje galimybes;

12.5.2. didinti karo tarnybos Lietuvoje patrauklumą tarp užsienyje gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių.

IV SKYRIUS KOMUNIKACIJA

13. Manoma, kad valstybė pasiekia tik apie 10 proc. diasporos. Siekiant didinti šį rodiklį, būtina veiksminga komunikacija, apimanti visas strateginių gairių „Globali Lietuva“ kryptis. Komunikacija turi būti tikslinga, aiški ir pritaikyta įvairioms diasporos grupėms, įskaitant ir diasporos atstovus, nedalyvaujančius organizacijų veikloje. Stiprinant ryšį su diaspora labai svarbi ir vidinė (strateginių gairių „Globali Lietuva“ partnerių ir diasporos), ir išorinė (viešoji, formuojanti visuomenės požiūrį valstybėje) komunikacija.

13.1. **Efektyvi vidinė komunikacija.** Atsižvelgiant į tai, kad diaspora nėra vienybė, siekiant veiksmingos vidinės komunikacijos būtinas diasporos segmentavimas, tai yra kontaktui su skirtingomis kartomis, skirtingų emigracijos bangų atstovais, skirtingų profesijų, pomėgių ar skirtingą ryšį su Lietuva turinčiais asmenimis dažnai reikalingos skirtingos priemonės. Komunikuojant su diaspora svarbu atsižvelgti į tai, kad didžioji diasporos dauguma ryšius su Lietuva puoselėja savanoriškais pagrindais, laisvu nuo darbo ir kitų įsipareigojimų metu.

Įgyvendinant efektyvią vidinę komunikaciją, bus siekiama:

13.1.1. parengti komunikavimo su diaspora gaires, numatyti atitinkamas priemones skirtingoms diasporos grupėms;

13.1.2. didinti diasporos pasiekiamumą, užmezgant kontaktą ir suteikiant konsultacijų iki asmeniui išvykstant iš Lietuvos, sudarant sąlygas asmeniui gauti aktualią informaciją iš Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms ir konsulinėms įstaigoms;

13.1.3. naudoti įvairius informacinius kanalus teikiant informaciją diasporai ir didinant diasporos pasiekiamumą (diasporos žiniasklaida, socialiniai tinklai, oro linijos, oro uostai, kt.);

13.1.4. aktyvinti diasporos politiką įgyvendinančių institucijų atstovų dalyvavimą diasporos renginiuose, organizuoti jų Lietuvoje;

13.1.5. rengti diasporos politiką įgyvendinančioms institucijoms atitinkamus komunikavimo mokymus.

13.2. **Efektyvi išorinė (viešoji) komunikacija.** Sėkmingam diasporos politikos įgyvendinimui didelę įtaką daro visuomenės požiūris į diasporą, kurį formuoja ne tik asmeninės patirtys ir kontaktai, bet ir žiniasklaidos teikiama informacija. Užsienyje leidžiami lietuviški laikraščiai, žurnalai, kuriami diasporos interneto portalai, paskyros socialiniuose tinkluose, radijo stočių transliacijos atlieka labai svarbią bendruomenių vienijimo ir informavimo funkciją. Plėtojant išorinę komunikaciją, svarbu didinti diasporos atsparumą dezinformacijai, nes didėjanti informacijos skvarba ir informacinių technologijų prieinamumas sudaro tam palankią terpę.

Įgyvendinant efektyvią išorinę (viešąją) komunikaciją, bus siekiama:

13.2.1. stiprinti valstybės institucijų ir pačios diasporos bendradarbiavimą su įvairiomis žiniasklaidos priemonėmis, pateikiant ir skleidžiant objektyvią, visapusišką informaciją apie Lietuvos diasporą, puoselėjamą ryšį, indėlį į valstybės kūrimą;

13.2.2. didinti jaunosios kartos domėjimąsi diasporos istorija ir jos vaidmeniu kuriant Lietuvą;

13.2.3. stiprinti paramą didžiausią diasporos auditoriją turinčioms patikimoms diasporos žiniasklaidos priemonėms;

13.2.4. didinti diasporos atsparumą dezinformacijai, ugdyti gebėjimus kritiškai vertinti informaciją ir puoselėti istorinę atmintį;

13.2.5. tęsti diasporos organizacijų vadovų kvalifikacijos tobulinimą ryšių su visuomene, komunikacijos srityse;

13.2.6. didinti Lietuvos visuomenės informuotumą ir supratimą apie Lietuvos diasporą, jos vaidmenį ir indėlį į Lietuvos gerovės ir saugumo kūrimą.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Strateginių gairių „Globali Lietuva“ įgyvendinimą koordinuoja Užsienio reikalų ministerija.

15. Strategines gaires „Globali Lietuva“ įgyvendinančių kompetentingų valstybės institucijų ir įstaigų veiksmai ir (ar) priemonės nustatomi Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmų plane.

16. Įgyvendinti strategines gaires „Globali Lietuva“ siūloma ir savivaldybėms, kurių suderinti veiksmai ir (ar) priemonės taip pat gali būti įtraukti į Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmų planą.

17. Pasaulio lietuvių bendruomenė, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga, kitos diasporos ir nevyriausybinės organizacijos kviečiamos aktyviai dalyvauti įgyvendinant strategines gaires „Globali Lietuva“, remiantis visuomeniškumo ir savanoriškos veiklos principais.

18. Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmų planą ir jo vykdymą svarsto ir pasiūlymus Vyriausybei teikia Lietuvos diasporos reikalų koordinavimo komisija.

19. Strateginės gairės „Globali Lietuva“ įgyvendinamos iš asignavimų valdytojams skirtų bendrųjų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, savivaldybių biudžetų ir kitų teisėtai gautų lėšų.

Vilnius, 2014 m. gruodžio 12 d.

LIETUVIAI PASAULYJE

2005–2014 m. pasaulio valstybių gyventojų surašymų duomenimis, užsienio valstybėse gyveno 619,6 tūkst. lietuvių, iš jų 257 tūkst. – Lietuvos Respublikos piliečių.

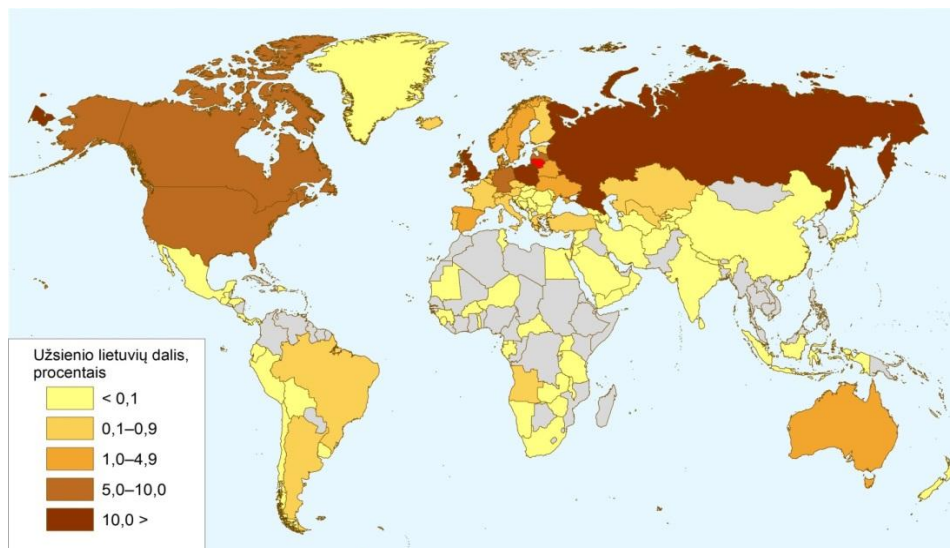
Lietuvos statistikos departamentas įgyvendino „Globalios Lietuvos“ programos vieną iš priemonių ir, remdamasis 2005–2014 m. pasaulio valstybių gyventojų surašymų duomenimis, nustatė užsienio lietuvių skaičių. Šiame pranešime detaliau analizuojamos valstybės, kuriose gyveno daugiau nei po 5 tūkst. lietuvių, arba daugiau nei po 1 procentą visų užsienio valstybėse nuolat gyvenančių lietuvių.

LIETUVIAI PASAULIO VALSTYBĖSE

2005–2014 m. gyventojų surašymų duomenimis, pasaulyje gyveno 3 663 tūkst. lietuvių, iš jų Lietuvoje – 3 043,4 tūkst. (83,1 proc.), užsienio valstybėse – 619,6 tūkst. (16,9 proc.).

508,2 tūkst., arba 82 procentai, užsienio lietuvių, gyveno Europoje, 84,9 tūkst., arba 13,7 procento, – Šiaurės Amerikoje, 26,5 tūkst., arba 4,3 procento, – kituose žemynuose (Afrikoje, Australijoje ir Okeanijoje, Azijoje ir Pietų Amerikoje) (1 pav.).

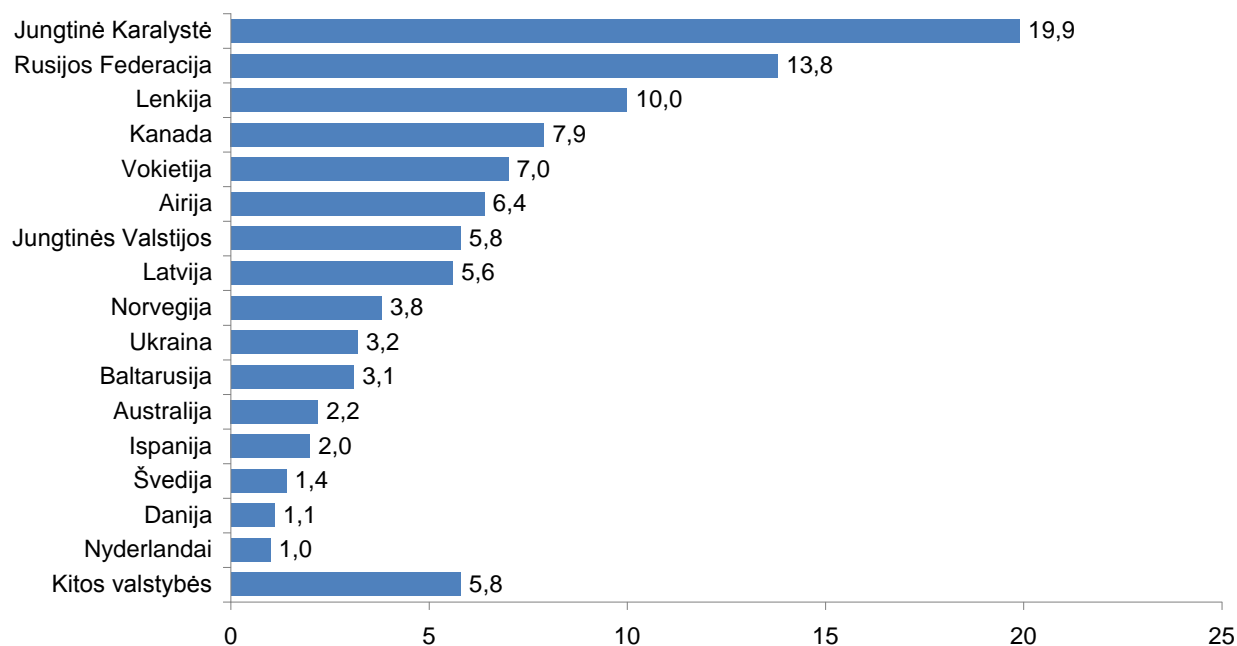
1 pav. Užsienio lietuviai pasaulio valstybėse, procentais

Latvijoje lietuviai sudarė 1,7 procento visų šalies gyventojų, Airijoje – 0,9, Islandijoje ir Norvegijoje – po 0,5, Baltarusijoje, Estijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Lenkijoje – po 0,2, Australijoje, Danijoje, Kanadoje, Kipre, Liuksemburge, Rusijos Federacijoje, Švedijoje, Vokietijoje ir Izraelyje – po 0,1 procento visų šalies gyventojų.

Kas penktas užsienio lietuvis gyveno Jungtinėje Karalystėje, kas septintas – Rusijos Federacijoje, kas dešimtas – Lenkijoje. Lietuvių skaičiumi išsiskyrė Kanada (7,9 proc. visų užsienio lietuvių), Vokietija (7,0 proc.), Airija (6,4 proc.), Jungtinės Valstijos (5,8 proc.) ir Latvija (5,6 proc.) (2 pav.).

2 pav. Užsienio lietuvių pasaulio valstybėse dalis, procentais

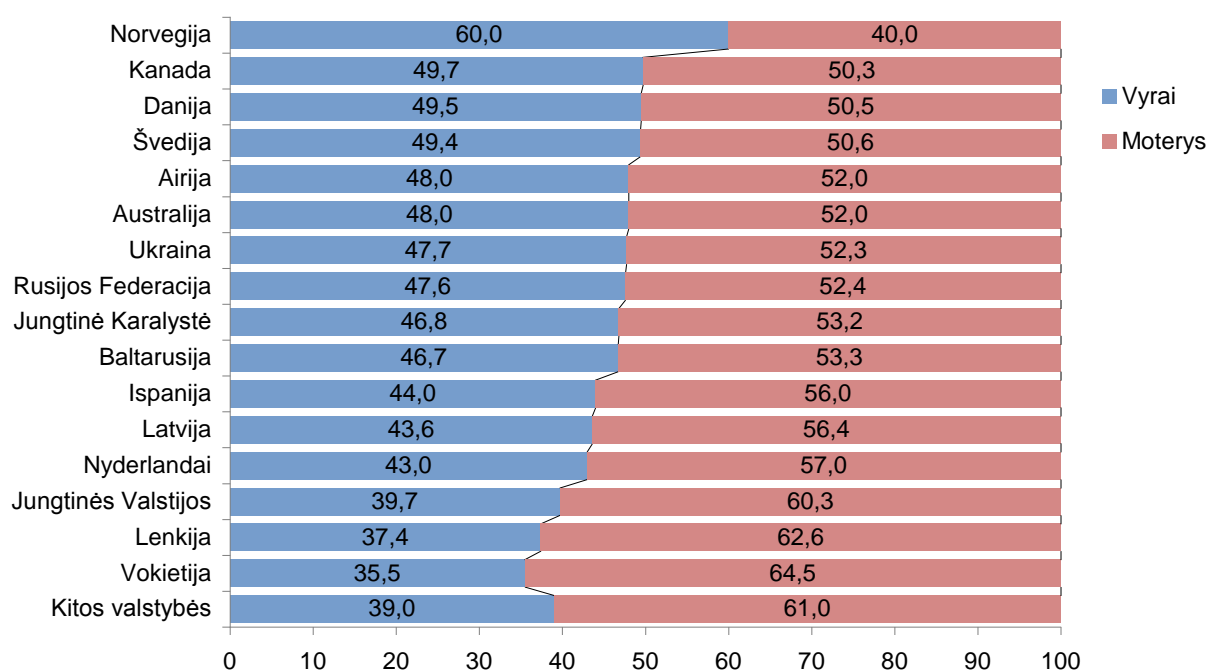

UŽSIENIO LIETUVIŲ DEMOGRAFINĖS CHARAKTERISTIKOS

2005–2014 m. gyventojų surašymų duomenimis, užsienio valstybėse gyveno 340,9 tūkst. moterų (55 proc. visų užsienio lietuvių) ir 278,7 tūkst. vyrų (45 proc.).

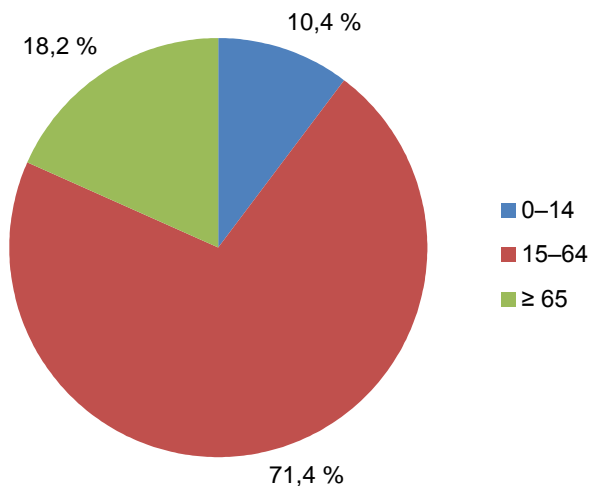
Užsienio lietuvių struktūra pagal lytį visose valstybėse buvo panaši – moterų daugiau nei vyrų. Jungtinėse Valstijose, Lenkijoje ir Vokietijoje moterys sudarė daugiau nei 60 procentų atitinkamoje šalyje gyvenančių lietuvių. Bendrame kontekste išsiskiria Norvegija, kurioje vyrai sudarė 60 procentų užsienio lietuvių (3 pav.).

3 pav. Užsienio lietuviai pagal lytį pasaulio valstybėse, procentais

2005–2014 m. gyventojų surašymų duomenimis, daugiau kaip du trečdaliai užsienio lietuvių buvo 15–64 metų amžiaus (4 pav.). Kas penktas užsienio lietuvis buvo 65 metų arba vyresnis, kas dešimtas – vaikas iki 14 metų amžiaus.

4 pav. Užsienio lietuviai pagal amžiaus grupes, procentais

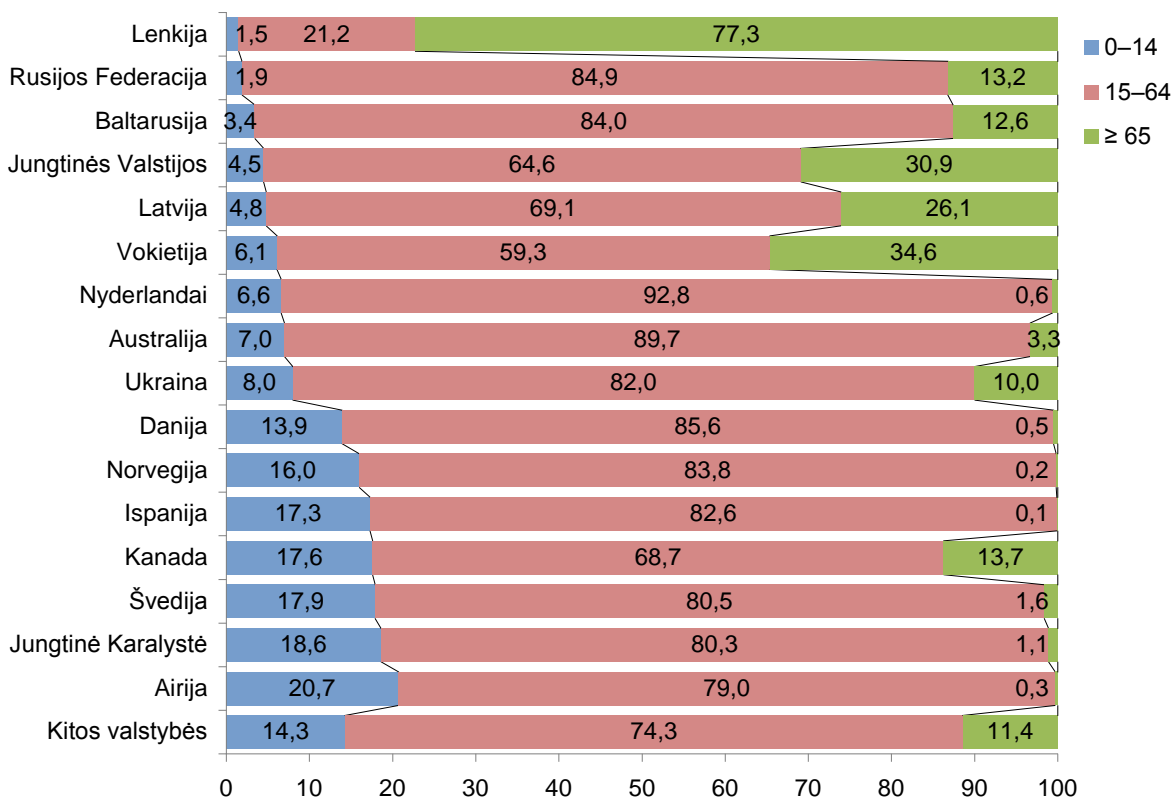

Nyderlanduose, Australijoje, Danijoje, Rusijos Federacijoje, Baltarusijoje, Norvegijoje, Ispanijoje, Ukrainoje, Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje daugiau nei 80 procentų visų šalyje gyvenančių lietuvių buvo 15–64 metų amžiaus (5 pav.).

Didžiausia lietuvių vaikų iki 14 metų amžiaus dalis buvo Airijoje (20,7 proc. visų lietuvių, gyvenusių šioje šalyje), Jungtinėje Karalystėje (18,6 proc.), Švedijoje (17,9 proc.), Kanadoje (17,6 proc.), Ispanijoje (17,3 proc.) ir Norvegijoje (16 proc.).

Didžiausia 65 metų ir vyresnių gyventojų dalis buvo Lenkijoje (77,3 proc. visų lietuvių, gyvenusių šioje šalyje).

5 pav. Užsienio lietuviai pagal amžiaus grupes pasaulio valstybėse, procentais

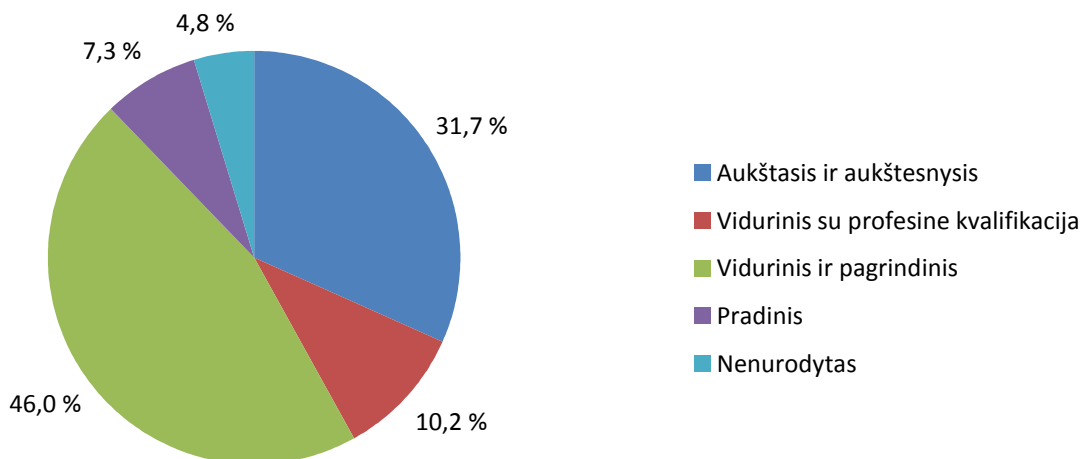

UŽSIENIO LIETUVIAI PAGAL IŠSILAVINIMĄ

Nacionalinės statistikos institucijos Lietuvos statistikos departamentui pateikė 2005–2014 m. gyventojų surašymų informaciją apie 67,3 procento 15 metų ir vyresnių užsienio lietuvių išsilavinimą.

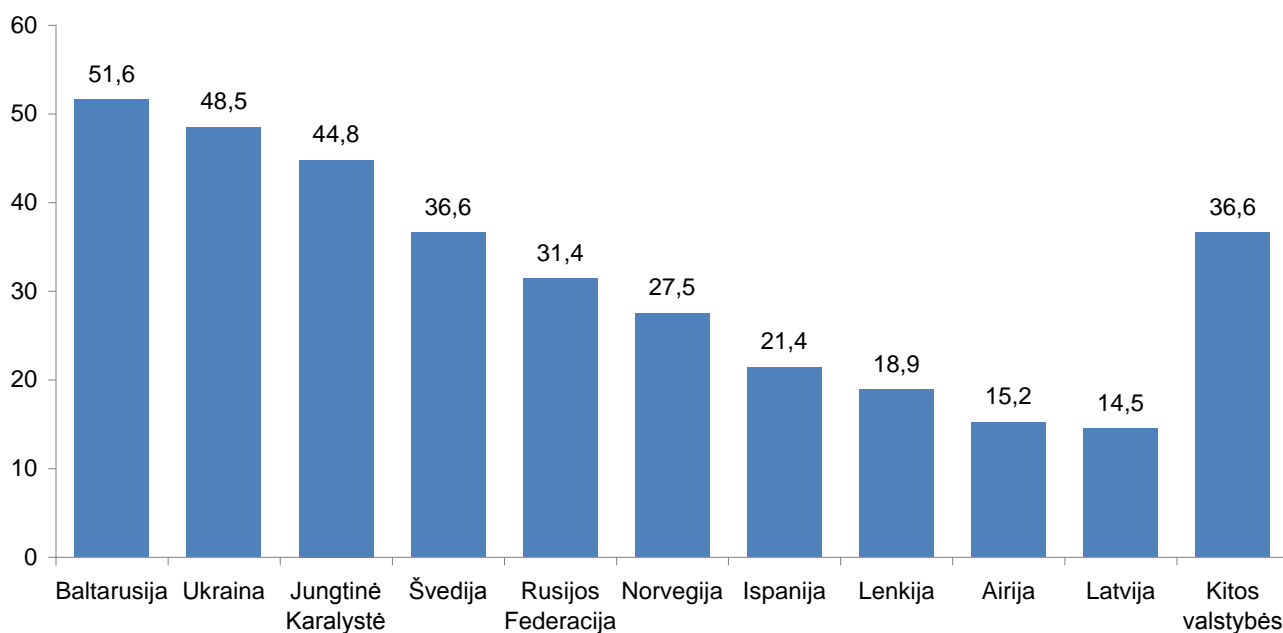
Beveik kas antras užsienio lietuvis turėjo vidurinį arba pagrindinį, kas trečias – aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą (6 pav.).

6 pav. Užsienio lietuviai pagal išsilavinimą, procentais

Beveik kas antras lietuvis, gyvenantis Baltarusijoje, Ukrainoje ir Jungtinėje Karalystėje, kas trečias – Švedijoje ir Rusijos Federacijoje, kas ketvirtas – Norvegijoje, turėjo aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą (7 pav.).

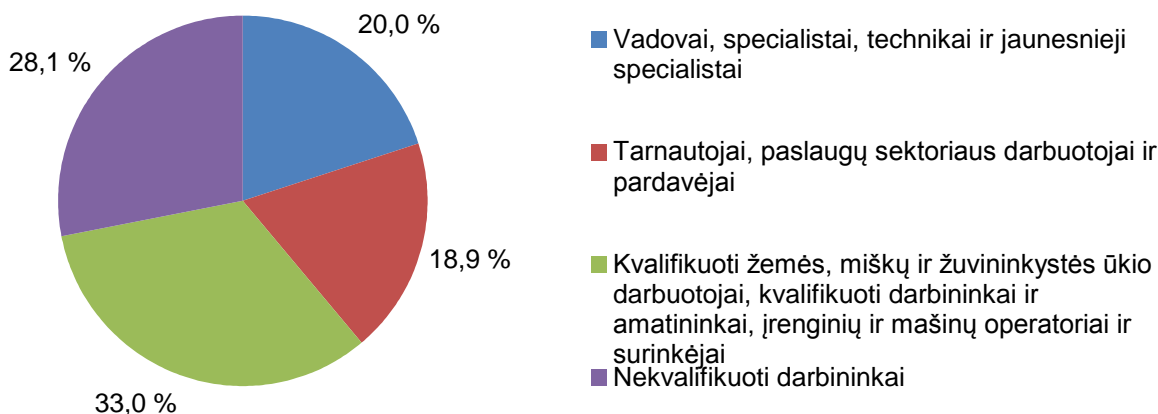
7 pav. Užsienio lietuviai su aukštauju ir aukštesniuju išsilavinimu pasaulio valstybėse, procentais

UŽSIENIO LIETUVIAI PAGAL PROFESIJĄ

Nacionalinės statistikos institucijos Lietuvos statistikos departamentui pateikė 2005–2014 m. gyventojų surašymų informaciją apie jų valstybėse nuolat gyvenančių 164,2 tūkst. lietuvių (29,6 proc. visų 15 metų ir vyresnių užsienio lietuvių) profesijas. Iš jų trečdalis lietuvių buvo kvalifikuoti žemės, miškų ir žuvininkystės ūkio darbuotojai, kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai, įrenginių ir mašinų operatoriai ir surinkėjai, ketvirtadalis – nekvalifikuoti darbininkai (8 pav.). Vadovai, specialistai, technikai ir jaunesnieji specialistai bei tarnautojai, paslaugų sektoriaus darbuotojai ir pardavėjai sudarė penktadalį 15 metų ir vyresnių užsienio lietuvių.

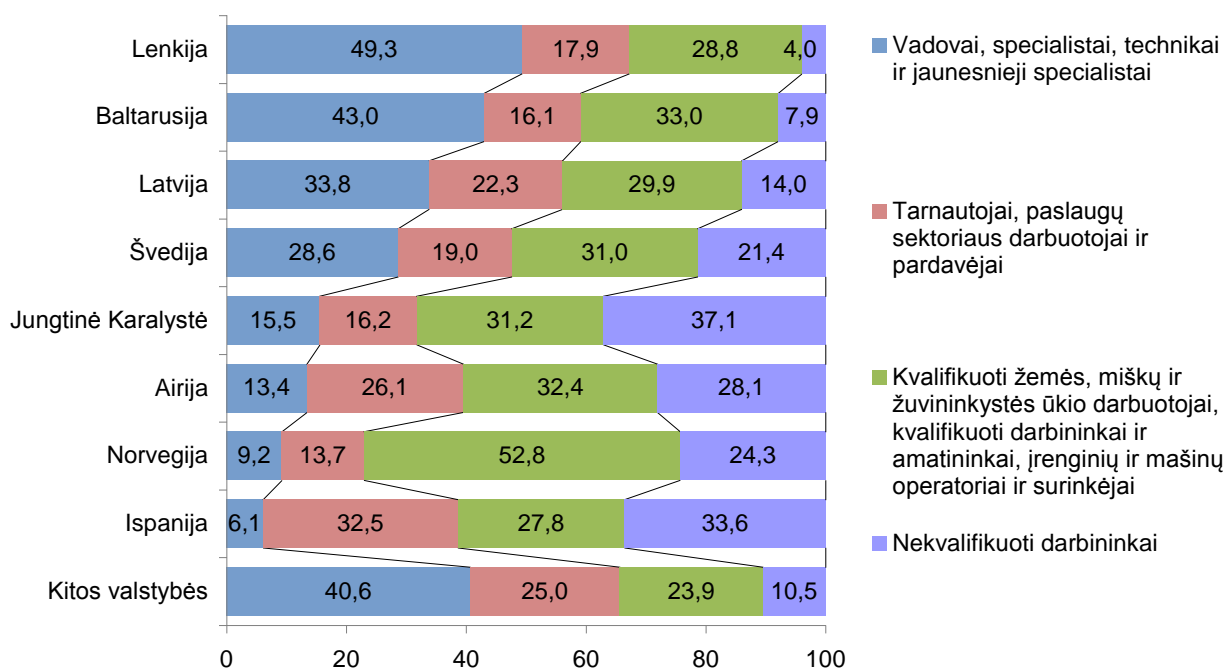
8 pav. Užsienio lietuviai pagal profesijų grupes, procentais

Iš valstybių išsiskyrė Lenkija, kurioje beveik kas antras lietuvis dirbo vadovu, specialistu, techniku arba jaunesnioju specialistu (9 pav.), ir Baltarusija su Latvija, kuriose šiai profesijų grupei save priskyrė kas trečias lietuvis.

Jungtinėje Karalystėje ir Ispanijoje išsiskyrė didžiausia 15 metų ir vyresnių lietuvių, dirbančių nekvalifikuotą darbą, dalimi. Jose kas trečias lietuvis buvo nekvalifikuotas darbininkas. Airijoje ir Norvegijoje kas ketvirtas lietuvis dirbo nekvalifikuotą darbą.

9 pav. Užsienio lietuviai pagal profesijų grupes valstybėse, procentais

BENDRA INFORMACIJA

Lietuvos statistikos departamentas, vykdydamas globalios Lietuvos – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1219 „Dėl „Globalios Lietuvos“ – užsienio Lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ 3.1.2 priemonę – nustatė užsienio lietuvių skaičių, remiantis 2010 m. pasaulio valstybių gyventojų surašymų duomenimis.

„Globalios Lietuvos“ programos koordinatorius – Užsienio reikalų ministerija. Lietuvos statistikos departamentas bendradarbiavo su Užsienio reikalų ministerijos ekspertais, mokslininkais ir sociologais dėl užsienio lietuvių skaičiaus nustatymo metodikos ir kitų organizacinių klausimų.

Lietuvos statistikos departamento specialistai parengė [Užsienio lietuvių skaičiaus nustatymo metodiką](#), kurioje aprašytos pagrindinės sąvokos, vartojamos nustatant užsienio lietuvių skaičių ir sudėtį pagal lytį, amžiaus grupes, išsilavinimą ir profesijas, nurodyti naudoti klasifikatoriai, apibūdinti užsienio lietuvių skaičiaus ir sudėties nustatymo metodai, statistinių duomenų rinkimo, apdorojimo ir rezultatų sklaidos būdai.

Pagal pasaulinę praktiką, rekomenduojant Jungtinių Tautų Organizacijai, gyventojų surašymai atliekami kas dešimt metų, kiekvieno dešimtmečio pradžioje. Šiame pranešime minimi gyventojų surašymai apėmė užsienio valstybių gyventojų surašymus, įvykusius 2005–2014 m. (unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/Seriesm_67rev2e.pdf). Atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus, visose Europos Sąjungos valstybėse narėse surašymai buvo atlikti 2011 m.

Lietuvos statistikos departamento specialistai Jungtinių Tautų, Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato), Europos Sąjungos ir kitų pasaulio valstybių nacionalinių statistikos institucijų interneto svetainėse surinko pagrindinę informaciją apie gyventojų surašymus pasaulio valstybėse (paskutiniojo surašymo datą, statistikos institucijų kontaktinę informaciją ir kt.). Taip pat 2014 m. kovo mėn. Lietuvos statistikos departamentas kreipėsi į 212 pasaulio valstybių nacionalines statistikos institucijas, prašydamas pateikti paskutinio atlikto gyventojų surašymo informaciją apie jų valstybėse nuolat gyvenančių lietuvių skaičių ir jų sudėtį pagal lytį, amžiaus, išsilavinimo ir profesijų grupes. Surašymų informaciją apie lietuvius pateikė 118 valstybių. 12 nacionalinių statistikos institucijų informavo, kad surašymai jų valstybėse neužfiksavo nuolat gyvenančių lietuvių. 82 valstybės surašymo informacijos nepateikė – daugiausia Afrikos ir Okeanijos valstybės. 32 valstybės pateikė informaciją apie lietuvių išsilavinimą, 22 – apie profesijas. Lietuvos statistikos departamentas užsienio lietuvių skaičių ir statistinę informaciją apie jų sudėtį pagal lytį, amžiaus grupes, išsilavinimą ir profesijas skelbia pagal valstybes, kurios pateikė tokią statistinę informaciją.

Pasiteirauti: Vanda Vaitekūnienė
Gyventojų surašymų ir apklausų organizavimo skyriaus vedėja
Tel. (8 5) 236 4921
El. p. vanda.vaitekuniene@stat.gov.lt
osp.stat.gov.lt

© Lietuvos statistikos departamentas, 2014

Naudojant Lietuvos statistikos departamento duomenis, būtina nurodyti šaltinį.

Lietuvių skaičius pasaulyje

Valstybės	Iš viso
Iš viso pasaulyje	3 663 062
Europa	3 551 582
Airija	39 726
Austrija	1 140
Baltarusija	19 091
Belgija	1 852
Bosnija ir Hercegovina	16
Bulgarija	114
Čekija	790
Danija	6 898
Estija	3 030
Graikija	630
Islandija	1 483
Ispanija	12 400
Italija	4 745
Jungtinė Karalystė	123 593
Kipras	752
Kroatija	28
Latvija	34 846
Lenkija	62 239
Lietuva	3 043 429
Liuksemburgas	530
Malta	50
Moldova	259
Nyderlandai	6 401
Norvegija	23 847
Portugalija	406
Prancūzija	2 912
Rumunija	36
Rusijos Federacija	85 617
Serbija	25
Slovakija	56
Slovėnija	32
Suomija	1 079
Švedija	8 685
Šveicarija	1 378
Ukraina	19 954
Vengrija	208
Vokietija	43 275
Kitos valstybės ¹	30
Šiaurės Amerika	84 938
Jungtinės Valstijos	35 703
Kanada	49 130
Meksika	58
Panama	12
Kitos valstybės ²	35

Valstybės	Iš viso
Australija ir Okeanija	13 859
Australija	13 596
Naujoji Zelandija	258
Kitos valstybės ³	5
Azija	11 040
Afganistanas	119
Armėnija	34
Azerbaidžanas	65
Bahreinas	11
Gruzija	150
Indija	37
Izraelis	3 720
Japonija	121
Kazachstanas	4 925
Kinija	109
Kirgizija	139
Singapūras	22
Sirijos Arabų Respublika	14
Tadžikistanas	11
Turkija	418
Turkmėnistanas	12
Uzbekistanas	1 094
Kitos valstybės ⁴	39
Pietų Amerika	1 159
Argentina	371
Bolivija	14
Brazilija	632
Ekvadoras	27
Urugvajus	104
Kitos valstybės ⁵	11
Afrika	484
Angola	17
Egiptas	117
Malavis	22
Mauritanija	14
Namibija	13
Pietų Afrikos Respublika	234
Tunisas	21
Zambija	11
Kitos valstybės ⁶	35

Nacionalinių statistikos institucijų pateikta 2005–2014 m. surašymų informacija.

¹ Albanija, Andora, Farerų salos, Gibraltaras, Kosovas, Lichtenšteinas.

² Antigva ir Barbuda, Aruba, Bahamos, Bermuda, Dominika, Dominikos Respublika, Gvatemala, Grenlandija, Hondūras, Kosta Rika.

³ Guamas, Tokelau, Volisas ir Futūna.

⁴ Indonezija, Iranas, Jemenas, Jordanija, Kataras, Kuveitas, Nepalas, Omanas, Saudo Arabija, Šri Lanka.

⁵ Čilė, Peru.

⁶ Burkina Fosas, Centrinė Afrikos Respublika, Gabonas, Gvinėja, Mauricijus, Nigeris, Pusiaujo Gvinėja, Ruanda, San Tomė ir Prinsipė, Seišeliai, Siera Leonė, Tanzanija, Togas, Uganda, Zimbabvė.